

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

15. De lege poenali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

est. V. C. matrimonium tali modo contractum pro inualido habendum esse; etiam ad præterita se extendit. Quatenus verò lex nouam pœnam delictis statuit ordinariè intelligenda est de peccatis committendis.

C A P. XV.

De Lege pœnali.

Lex vel est absolute obligatoria sine adiectione pœnæ; vel est merè pœnalis, sine obligatione sub culpa; vel denique est mixta, quæ tum sub culpa, tum sub pœna obligat.

Lex purè pœnalis est, cum Legislatoꝝ solum ad pœnam, & non ad culpam obligare intendit. Nam sæpè ad animarum pericula cauenda, expedit in Communitate conscientias non obligari sub culpa, & nihilominus quasdam constitutiones fieri bonæ publici causæ, cum obligatione ad pœnam, vt in Regum Regione fit.

² Culpa interdum strictè accipitur pro defectu coram Deo culpabili Deut. 25. interdum verò latè, pro quocunque defectu moris, saltem politicè culpabili, quamuis nulla præcedente culpa seu peccato, iuxta regulam 23. in 6. *Sine culpa, nisi causa subsit, nemo est puniendus*; Sic prælati Regularibus, Patres filijs, ob delictus regulares, & culpas ciuiles, & domesticas, quibus coram Deo innoxijs, pœnam irrogare possunt communis disciplinæ gratiâ.

Ex grauitate adiectæ Pœnæ mortis, mutilationis, exilij, &c. coniectura sumitur de mente Legislatoris sub mortali culpa obligatis. Exemplum habes in decretis Principum sub pœna corporali ferarum venationem prohibentium. Quod si simplex pecuniaria multa legi adiuncta sit; partim ex materia & fine

lilq; circumstantijs : partim ex verbis legis de mente legislatoris coniectura capienda est. Sic V.C. ex materia & fine legis de tributis principi præstandis, concludit Suarez eam præceptiuam censerî, atq; ob transgressionem præcepti, pœnam adiectam esse. Contra verò ex materia, fine, & formula verborum colligi potest, tales leges mere pœnales esse; *Si quis deprehensus fuerit frumentum ex prouincia euehere, in tali publico loco venari, ligna cadere, &c. hanc pœnam pecuniariam soluat.*

Leges pœnales non ita interpretanda sunt, quasi 3 earum transgressores in conscientia obligentur ad pœnam per se ipsos soluendam; seu actiuè exequendâ: nã legem humanã oportet esse hominum morib. ac naturæ congruam. Est autem valde alienum à natura & moribus hominum, quod idem cogatur esse reus & iudex, & non raro occulti sui criminis proditor.

Qui commisit crimen læsæ maiestatis, hæresis, 4 &c. ante Iudicis sententiam licitè ac validè bona sua alienat, eã tamen conditione, vt si deinde sententia feratur, quamuis post mortem criminosi, omnia bona à die commissi criminis alienata, fiscus reuocare possit, vnã cum fructibus extantibus, vel quatenus possessor inde ditior factus est.

Debet tamen fiscus emptori precium restituere, si extet, vel quatenus criminosis, cui fiscus succedit, ditior exinde factus est.

Et si aliquis sciens pœnam confiscationis ipso iure ob admissum crimen incursum esse, donationem à criminoso accipiat, non esse obligatum ad bona fisco reddenda, nisi à iudice repetantur.

Leges pœnales interdum ipso facto & ante Iudicis 5 sententiam efficiunt criminosum, inhabilem ad acquirendum, vt edum: sicut videre est in Ecclesiasticis Cen-

Cen-

Censuris, irregularitate, canonicis impedimentis matrimonij, &c.

NB. Bona incerta ex furto, usura acquisita proprijs dominis restitui non possunt. Ea enim pauperibus erogari debent ante omnem iudicis sententiam.

6 Non facile tamen reperietur lex tantâ seueritate obligans, ut criminofus ante iudicis sententiam teneatur positiuam pœnalem actionem exercere, abdicando se dominio ac titulo acquisito. Licet enim interdum exprimat, vt V.C. ipso facto pœna priuationis incuratur: plerunq; tamen benignior interpretatio adhiberi potest, criminofum non statim excidere Dominio, ante sententiam iudicis.

7 Reus per se ipsum tenetur exequi pœnam honestam, & non minus acerbam, postquam per Iudicis sententiam ad id condemnatus est, V.C. Damnatus ad exilium, carcerem, ad multam pecuniariam quam inde expectare possit, donec exogantur, nisi aliter conuentum sit.

Relig. etiam tenentur se flagellare: ratio conclusionis est, quia quisque subditus suo superiori iusta & moraliter possibiliter præcipienti obedire debet.

NB. Reus ad mortem condemnatus, debet peccati accidens indirectè cooperari, V.C. ascendere scalas publicè flagellare se non tenetur, quia id nimium natura alienum.

8 Damnatus ad venenum bibendum, parere non tenetur, imo nec posse videtur, nam directa & positiva sui ipsius occisio neque iustè imperari, neque iustè executioni mandari potest. Est tamen contra

uersum inter Doctores Hinc reus se poterit conformare sententiæ probabili.

Damnatus ad mortem inediâ perferendam, non 9
teneatur cibum clam sibi subministratum recusare,
quia nimis difficile est mortem oppetere, si possit liberari facile, quamuis possit, ob iustitiæ amorem.
Ratio, quia non actiuè concurrit ad mortem, sed ob iustitiæ amorem fortiter perfert,

Ante iudicis sententiam semper licitum est reo fugere, nisi promiserit vel iurarit se mansurum. Ratio, 10
quia ante latam sententiam nullum reo præceptum manendi impositum est, ideoque carcer non pœna sed solum custodia: quare si negligenter custoditur, custodum hæc culpa est: Reus autem iure ac libertate sua utitur.

Etiâ post latam sententiam mortis aut mutilationis, Reus fugere potest, quia cui concessus est finis, etiâ media necessaria ad finem.

-NB. Religiosus propter votum obedientiæ tenetur in perpetuo carcere manere.

Reus etiâ post latam sententiam potest vincula rumpere, & carcere egredi, alij etiâ instrumenta porrigere, sed non cooperari possunt, ad custodiam principaliter violandam: quia publicam custodiam violare per se est res grauis, ac proinde soli reo, ratione grauissimæ necessitatis declinandæ permittitur. Herus tamen caprius potest uti famulo suo, tanquam instrumento, quia quod aliquis per se ipsum, id etiâ per alium tanquam instrumentum suum efficere potest. Nec obstat, quod fuga cessura sit in damnum custodis: quia reg. ff. 55. *Nullus videtur dolo facere, qui iure suo utitur.*

Reus mortis etsi fugere possit, non tenetur: quin

H &

& Iudici seipsum sistere, adiustam pœnam patienti dam non prohibetur, ob amorem iustitiæ. Nam si quis alius iudici suadere potest, aut publica auctoritate Reo iustam mortem decernat; ita & Reus idem suadere seu petere non prohibetur.

C A P. XVI.

De lege prohibente vel infirmante pacta, contractus, testamenta &c.

1 **L**egislator supremus potestatem habet ex iure causa ad bonum publicum pertinente personarum aliquas ad contrahendum, testandum inhabiles reddere, item contractuum (V. C. matrimonio) certam formam & solemnitatem præscribere, quæ ad eorum substantiam pertinere debeat.

2 Interdum lex contractui nec resistit nec assistit, & videre est in pacto nudo, ex quo civili iure actio non conceditur.

3 Interdum lex contractum prohibet, sed non infirmat, nec à Iudice infirmandum decernit, *nam multa prohibentur fieri quæ, si fuerint facta, obtinent firmitatem*: Innocent. III. c. ad Apostolicam, de Regul. Diciturque tunc contractus validus, sed non licitus. V. C. negotiatio Clericorum, matrimonium tempore Interdicti & ante denunciations, & post votum continentiæ, aut contra fidem priorum sponsaliorum.

NB. Si lex Ecclesiastica simpliciter aliquid prohibeat, nulla facta mentione infirmandi non censetur infirmare (nam actum prohibere, eumque infirmare diuersa sunt, & inter se separabilia: ergo vnum ex altero colligi non debet, præsertim in materia odiosa) iuxta reg. 30. in 6. Semper in obscuris, quod minus